

PM 2013:160 RVII (Dnr 001-1132/2013)

Skyndsamhetskrav och tidsfrister i ärenden med unga misstänkta och unga målsägande (Ds 2013:30)

Remiss från Justitiedepartementet

Remisstid den 3 oktober 2013

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen "Skyndsamhetskrav och tidsfrister i ärenden med unga misstänkta och unga målsägande" (Ds 2013:30) hänvisas till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Utredningen har haft i uppdrag att göra vissa överväganden beträffande regleringen om skyndsamhetskrav och tidsfrister i ärenden med unga misstänkta respektive unga målsägande vad gäller förundersökningen och handläggningen i domstol.

Utredningens förslag innebär i huvudsak följande. Samordnade regler om särskilda skyndsamhetskrav och tidsfrister under förundersökningen i ärenden med unga misstänkta respektive unga målsägande ska gälla. Det ska införas särskilda skyndsamhetskrav och tidsfrister i vissa mål i domstol med unga målsägande. Tidsfristerna i domstol i mål med unga tilltalade föreslås gälla även mål om något lindrigare brott. Det ska finnas en uttrycklig möjlighet för åklagare att väcka åtal utan att yttrande från socialnämnd har inkommit för att undvika onödig väntetid i handläggningen av ärenden med unga misstänkta.

Remissen finns att läsa i sin helhet på regeringens hemsida:

<http://www.regeringen.se/sb/d/16871/a/218770>

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Älvsjö stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret konstaterar att de inte har någon invändning mot förslagen och tillstyrker dessa.

Socialnämnden anser att det är mycket viktigt att barn som har utsatts för brott uppmärksammas ytterligare och att hela rättsprocessen blir snabbare och smidigare. När det gäller åklagarens möjlighet att väcka åtal utan att ett begärt yttrande från socialnämnden har inkommit synes detta vara ändamålsenligt i det fåtal fall det kan bli aktuellt.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd anser att det tidsnära sambandet mellan anmälan och utredning är betydelsefullt även för socialtjänstens arbete med ungdomen, då det

kan vara svårt att vid behov motivera en ungdom till att ta emot en insats så länge förundersökningen pågår.

Skärholmens stadsdelsnämnd anser att de föreslagna förändringarna i promemorian är bra och har inga synpunkter att framföra.

Älvsjö stadsdelsnämnd anser att det är viktigt med skyndsam handläggning i hela rättskedjan såväl i ärenden med unga misstänkta som i ärenden med unga målsägande.

Mina synpunkter

Att arbeta med skyndsam handläggning i hela rättskedjan i ärenden med unga misstänkta och i ärenden med unga målsägande är viktigt för såväl barnen som för anhöriga. Syftet är också att göra handläggningen inom polis, åklagarväsendet samt domstolarna mer lika oavsett om det är en ung misstänkt eller ung person som är målsägande.

Åklagarens möjlighet att väcka åtal, utan att ett begärt yttrande från socialnämnden har inkommit, anses vara ändamålsenligt i de fall det kan bli aktuellt. Det är också ett sätt att undvika onödig väntetid i handläggning av ärenden med unga misstänkta.

Genom att arbeta med en skyndsam handläggning minskas påfrestningarna för de berörda. Det ökar också förutsättningarna för att de som har behov kan få insatser eller vård tidigare. Det är viktigt att skyndsamhetskraven och de föreslagna tidsfristerna inte påverkar rättssäkerheten och kvalitén i handläggningen hos berörda myndigheter.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen ”Skyndsamhetskrav och tidsfrister i ärenden med unga misstänkta och unga målsägande” (Ds 2013:30) hänvisas till vad som sägs i stadens promemoria.

Stockholm den 19 september

ANNA KÖNIG JERLMYR

Bilaga

Promemorian ”Skyndsamhetskrav och tidsfrister i ärenden med unga misstänkta och unga målsägande” (Ds 2013:30), sammanfattning.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

ÄRENDET

Utredningen har haft i uppdrag att göra vissa överväganden beträffande regleringen om skyndsamhetskrav och tidsfrister i ärenden med unga misstänkta respektive unga målsägande vad gäller förundersökningen och handläggningen i domstol.

Utredningens förslag innebär i huvudsak följande. Samordnade regler om särskilda skyndsamhetskrav och tidsfrister under förundersökningen i ärenden med unga misstänkta respektive unga målsägande ska gälla. Det ska införas särskilda skyndsamhetskrav och tidsfrister i vissa mål i domstol med unga målsägande. Tidsfristerna i domstol i mål med unga tilltalade föreslås gälla även mål om något lindrigare brott. Det ska finnas en uttrycklig möjlighet för åklagare att väcka åtal utan att yttrande från socialnämnd har inkommit för att undvika onödig väntetid i handläggningen av ärenden med unga misstänkta.

Remissen finns att läsa i sin helhet på regeringens hemsida:

<http://www.regeringen.se/sb/d/16871/a/218770>

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Älvsjö stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 28 augusti 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret har inte någon invändning mot utredningens förslag och tillstyrker dessa.

Stadsledningskontoret anser att det är viktigt med skyndsam handläggning i hela rättskedjan i ärenden med unga misstänkta och i ärenden med unga målsäganden. Föreslagen reglering med skyndsam handläggning för dessa ärenden kan även bidra till att de unga som behöver vård tidigare kan erbjudas och erhålla sådan erforderlig vård.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2013 följande.

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Socialnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen.
3. Socialnämnden justerar paragrafen omedelbart.

Socialnämndens tjänsteutlåtande daterat den 19 juli 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att promemorians förslag i stort är bra. Det är viktigt att rättsprocessen är skyndsam när det gäller barn, ungdomar och deras familjer. Det är bra att reglerna samordnas för barn och unga både som brottsoffer och som misstänkta för brott. Det är mycket viktigt att barn som har utsatts för brott uppmärksammas ytterligare och att hela

rättsprocessen blir snabbare och smidigare. När det gäller åklagarens möjlighet att väcka åtal utan att ett begärt yttrande från socialnämnden har inkommit synes detta vara ändamålsenligt i det fåtal fall det kan bli aktuellt.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2013 att låta tjänsteutlåtandet utgöra svar på remissen.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 15 augusti 2013 har i huvudsak följande lydelse.

I likhet med vad som framhålls i promemorian, menar också förvaltningen att det är viktigt att på alla sätt verka för att förkorta handläggningstiderna hos polis, åklagare och domstolsväsende när det gäller mål med brottsmisstänkta under 18 år och mål med målsägande under 18 år. Det tidsnära sambandet mellan anmälan och utredning är betydelsefullt även för socialtjänstens arbete med ungdomen, då det kan vara svårt att vid behov motivera en ungdom till att ta emot en insats så länge förundersökningen pågår.

Förvaltningen menar vidare att det är positivt att ett särskilt skyndsamhetskrav föreslås för målsägande under 18 år. Samtidigt är det angeläget, som också framhålls i promemorian, att skyndsamhetskrav och tidsfrister inte inverkar negativt på rättssäkerhet och kvalitet i handläggningen hos de myndigheter som är berörda.

Förvaltningen är positiv till förslaget att åklagaren kan väcka åtal, även om yttrande från socialtjänsten ännu inte har inkommit, om yttrandet inte behövs för ställningstagande i åtalsfrågan.

Att polismyndigheten sedan mars 2012 i egenskap av förundersökningsledare kan begära yttrande av socialnämnden har lett till att antalet yttranden har ökat markant. Yttranden begärs av polisen mycket tidigt i rättsprocessen. Om en ungdom begår många brott under en begränsad period, inkommer dessutom ofta begäran om yttranden från flera olika polisdistrikt för samma ungdom. Tidigare hade åklagare, i högre utsträckning än idag, ansvar för flera mål med samma ungdom.

Förvaltningen önskar därför en ökad samordning inom polis- och åklagarmyndigheten för att undvika begäran om flera yttranden på samma ungdom om brotten sker under en begränsad period.

Förvaltningen utreder och lämnar fler obehövliga yttranden än tidigare, eftersom många av de ärenden där polisen begär yttrande inte leder till åtal. Förändringen har lett till en ökad administration hos socialtjänsten. År 2011 lämnade förvaltningen totalt 68 yttranden till polis, åklagare eller tingsrätt. Under 2012 lämnades sammanlagt 84 yttranden och under 2013 har förvaltningen lämnat 77 yttranden till och med den 31 juli. Om förslaget, med att tidigare lägga tidsfristen i samband med att den misstänkte delges brottsmisstanke, innebär att polisen begär yttrande tidigare än idag, leder det för socialnämndens del till ännu fler obehövliga yttranden. Om begäran kommer alltför tidigt i förundersökningen, finns det inte heller tillräckligt underlag för socialnämnden att utgå ifrån i sin kontakt med den unge.

Mot ovanstående bakgrund önskar förvaltningen en större avvägning när i processen polisen begär yttrande. Det är för förvaltningen i de flesta fall tillräckligt med två till tre veckors utredningstid för att färdigställa ett yttrande.

Om polismyndigheten, som utredaren föreslår, kan redovisa förundersökningsprotokollet till åklagare även om yttrandet från socialnämnden ännu inte inkommit, skulle detta sannolikt också innebära att socialtjänsten behöver göra färre obehövliga yttranden. Detta förutsatt att polisen avvaktar något med att begära yttrande.

Regeln, om att socialnämnden ska informeras när begärt yttrande inte behövs, bör enligt förvaltningen skärpas. Det är viktigt av hänsyn både till ungdomen och till vårdnadshavarna samt för att undvika onödiga utredningsprocesser hos socialnämnden.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 augusti 2013 att lämna tjänsteutlåtandet som sitt svar på remissen.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 31 juli 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att de föreslagna förändringarna i promemorian är bra och har inga synpunkter att framföra.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2013 att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 6 augusti 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till promemorians intentioner och förslag.

Förvaltningen håller med om att det är viktigt med skyndsam handläggning i hela rättskedjan såväl i ärenden med unga misstänkta som i ärenden med unga målsägande. En utdragen handläggning innebär påfrestningar för alla inblandade. En skyndsam handläggning har ett gott pedagogiskt värde. Den tydliggör sambandet mellan brott och reaktion samt minskar risken för fortsatta brott.

Förvaltningen uppfattar inte att det ska behöva uppstå några svårigheter med de föreslagna förändringar som socialtjänsten blir del av.

Förslaget innebär att åklagaren har möjlighet att väcka åtal utan att yttrande från socialnämnden inkommit. Det finns ändå tydliga regler kring när fristen får överskridas. Enligt förslaget ska tidsfristen kunna överskridas om det är nödvändigt med hänsyn till att bl.a. socialnämnden behöver ytterligare tid för att färdigställa ett ungdomskontrakt eller en vårdplan och yttrandet krävs för åklagarens ställningstagande i åtalsfrågan.

Huvudsyftet att slippa långa handläggningstider och att också ta hänsyn till unga målsägande är viktiga förändringar som förvaltningen bedömer som positiva.

Förvaltningen föreslår därmed att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.